



Sfinții grabnic ajutători NICOLAE, MINA și HARALAMBIE

Viețile, acatistele și paraclisele

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Coperta: Mona Velciov

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Sfinții grabnic ajutători: Nicolae, Mina și Haralambie: viețile, acatistele
și paraclisele / îngrijirea ed.: monahul Filoteu Bălan, ieromonahul Iustin Petre
și Florin Stuparu; note: Florin Stuparu – București: Editura Sophia, 2022
ISBN 978-973-136-804-7

I. Filoteu Bălan, monah (ed.)
II. Iustin Petre, ieromonah (ed.)
III. Stuparu, Florin (ed.) (note)

Îngrijirea ediției: monahul Filoteu Bălan,
ieromonahul Iustin Petre și Florin Stuparu

Note: Florin Stuparu

^{editura}
Sophia

București



CUPRINS

Viața celui între Sfinți Părintelui nostru NICOLAE, Arhiepiscopul din Mira Lichiei, făcătorul de minuni (6 decembrie)	5
Canonul și Acatistul celui între Sfinți Părintelui nostru Nicolae, Arhiepiscopul Mirelor Lichiei. . .	57
Viața Sfântului Mare Mucenic MINA (11 noiembrie)	95
Acatistul Sfântului Mare Mucenic Mina	105
Cinstitul Paraclis al Sfântului Mare Mucenic Mina, făcătorul de minuni și grabnic-ajutătorul	127
Viața Sfântului Sfințit Mucenic HARALAMBIE, Episcopul Cetății Magnesiei (10 februarie)	147
Canonul și Acatistul Sfântului Sfințitului Mucenic Haralambie	171
Cinstitul Paraclis al Sfântului Sfințitului Mucenic Haralambie	215



Sf. Nicolae, icoană, sec. al XVI-lea, Măn. Văratec



**Viața celui între Sfinți
Părintelui nostru
NICOLAE,
Arhiepiscopul din Mira Lichiei,
făcătorul de minuni**

(6 decembrie)

Fe făcătorul cel mare de minuni, ajutătorul cel grabnic și mijlocitorul cel prea-ales către Dumnezeu, pe arhiereul lui Hristos, Nicolae, l-au odrăslit părțile Lichiei, în cetatea ce se numește Patara, din părinți cinstiți și de bun neam, drept-credincioși și bogați. Tatăl său se chema Teofan, iar mama sa Nona. Această binecuvîntată pereche, petrecînd cu bună-credință în însoțirea cea legiuită și împodobindu-se cu obiceiul cel bun, pentru viața lor cea plăcută lui Dumnezeu și pentru multele milostenii și mari faceri de bine, s-a învrednicit a odrăsli această odraslă sfîntă – ei înșiși fiind rădăcină sfîntă – și s-a făcut cum zice psalmistul: „Ca un pom răsădit lîngă izvoarele apelor, care

și-a dat rodul său la vremea sa" (*Psalmul 1:3*).¹

¹ Stih pe care fericitul Teodorit al Chirului îl tâlcuiește așa: „Precum izvoarele fac a înfrunzi pomii ce sînt răsădiți lîngă dinsele, așa și apele Dumnezeiescului Duh îi găsesc pe credincioși a aduce dumnezeieștile roade. Deci pentru aceasta și Stăpînul Hristos a numit «apă» învățătura Sa: «Dacă cineva însetează – zice –, să vină la Mine și să bea, și îi va fi apa pe care Eu o voi da lui izvor de apă vie ce saltă spre viață veșnică.» Și iarăși: «Cel ce crede întru Mine, precum a zis *Scriptura*, riuri de apă vie vor curge din pîntecele lui.» Și încă și către Samari-neanca: «Cel ce bea din apa aceasta va înseta iarăși, iar care ar bea din apa pe care Eu o voi da lui nu va înseta în veac.» Așa – și prin Isaia Prorocul: «Că Eu voi da (apă) întru sete celor ce călătoresc prin loc fără de apă și voi deschide prin munți izvoare și prin dealuri riuri, ca să adăp neamul Meu cel ales, norodul Meu pe care l-am cîștigat.»

Deci și Fericitul David l-a asemănat după cuviință pe cel ce s-a îndeletnicit întru dumnezeieștile cuvinte cu pomii răsădiți lîngă izvoarele apelor, care au frunzele de-a pururea înfrunzite și aduc rodul la vreme, pentru că nevoitorii faptei bune vor lua roadele ostenețelor în viața ce va să fie. Și, purtînd întru ei totdeauna nădejdea cea bună, ca pe niște frunze, înverzesc, și se bucură, și prin mîngîiere ușurează greutatea ostenețelor. Au încă și dăruitor cu sîrguință, pe Stăpînul cel mare, ajutîndu-le lor totdeauna: «Că, celor ce iubesc pe Dumnezeu – zice dumnezeiescul Apostol – toate le ajută spre cele bune.» Pentru aceasta a zis și Fericitul David: «Și toate, oricîte va face, vor spori.» «Că de la Domnul – zice – pașii omului se îndreptează și calea Lui o va voi foarte.» Și nu l-a pus așa prost pe acest «toate», ci cu multă lămurire, că – după ce mai întîi a oprit toate felurile răutății și a arătat săvîrșirea dumnezeieștilor legi – a adăugat așa: «Toate, oricîte va face, vor spori», știind că unul ca acesta nu va voi să lucreze nimic împotrivic legilor, alcătuiindu-și a sa voie cu dumnezeiasca *Lege*, căci zice: «În *Legea* Domnului – voia lui.» (în tâlcuirea psalmilor).



Deci, născînd pe acest dumnezeiesc prunc, l-au numit Nicolae, care se tâlcuiește „biruitor de popor”; și cu adevărat s-a arătat biruitor al răutății, așa binevoind Dumnezeu spre folosul de obște al lumii.

După acea naștere, maica sa Nona a rămas stearpă pînă la dezlegarea din legăturile cele trupești, însăși firea mărturisind că nu este cu putință a se mai naște alt fiu ca acela, ca numai pe acesta să-l aibă și întîi și pe urmă, care din pîntecele maicii sale s-a sfințit cu darul cel insuflat de Dumnezeu. Căci n-a început a viețui decît cinstind pe Dumnezeu cu bună cucernicie, nici n-a început a suga țîță făcînd minuni din pruncie, nici nu s-a deprins mai întîi a mîncă, ci a posti. Căci după nașterea sa, fiind în baie, a stat trei ceasuri pe picioarele sale, singur de sine, nesprijinindu-l nimeni, prin această stare dînd cinste Sfintei Treimi, Căreia mai pe urmă avea să-I fie mare slujitor și întîi-stătător. Cînd se apropia de pieptul maicii sale, se cunoștea a fi făcător de minuni, hrînindu-se nu după obiceiul pruncilor celorlalți – pentru că numai din țîța cea dreaptă suga lapte –, avînd să dobîndească cu cei drept-credincioși starea cea de-a dreapta. Apoi a început a fi și postitor ales, căci miercurea și vinererea suga lapte din țîță numai o dată; și atunci seara, după săvîrșirea obișnuitei rugăciuni creș-

tinești, lucru de care părinții lui se mirau foarte, și se minunau și pricepeau mai dinainte ce fel de postitor va fi Nicolae mai pe urmă. Acel obicei de a posti, deprinzându-l din scutece, fericitul l-a păzit în toată viața sa, pînă la fericitul său sfîrșit, petrecînd miercurea și vinerea în post. Deci, crescînd cu anii, pruncul creștea și cu înțelegerea și cu obiceiurile cele bune, pe care le învăța de la părinții săi cei buni, fiind ca o holdă roditoare, care primește în sine sămînța învățaturii celei bune, care odrăslește și aduce în toate zilele roade noi de fapte bune.

Sosind vremea de școală, a fost dat la învățătura Dumnezeieștii *Scripturi*, iar el cu agerimea cea firească a minții și cu povățuirea Sfîntului Duh a ajuns în puțin timp la multă înțelepciune. Apoi a sporit atît de mult în învățătura cărții, pe cît era de trebuință bunului cîrmaci al corabiei lui Hristos și păstorului celui iscusit al oilor celor cuvîntătoare. Deci, făcîndu-se desăvîrșit în cuvîntul învățaturii, s-a arătat desăvîrșit și în lucrul vieții; se abătea cu totul de la prietenii deșarte și de la vorbe nefolositoare și foarte mult se ferea a vorbi cu femeile sau a căuta cu ochii la fața femeiască, fiindcă se depărta fugind de petrecerea împreună cu femeile.

Avînd adevărată înțelepciune și minte curată, vedea pe Dumnezeu de-a pururea și totdeauna



na zăbovea în sfintele biserici, după cum zice procul: „Voit-am a fi lepădat în casa Dumnezeului meu”¹. De multe ori, petrecînd cîte o zi întregă și cîte o noapte în rugăciunile cele gînditoare de Dumnezeu și în citirea dumnezeiștilor cărți, învăța înțelegerea cea duhovnicească și se îmbogățea cu dumnezeieștile daruri ale Sfîntului Duh, cu care se pregătea pe sine locaș vrednic, precum este scris: „Voi sînteți biserica lui Dumnezeu și Duhul lui Dumnezeu viețuiește în voi!”

Deci tînărul cel îmbunătățit și curat, avînd în sine Duhul lui Dumnezeu, se arăta cu totul duhovnicesc, arzînd cu duhul și slujind Domnului cu frică, încît nu se vedea la dînsul nici un fel de nărav tineresc, ci numai obiceiurile omului bătrîn, pentru care tuturor s-a făcut minunat și slăvit. Căci – așa cum omul cel bătrîn, dacă are obiceiul celor tineri, este luat în rîs de toți – tot

¹ „Ales-am a fi lepădat în casa Dumnezeului meu, mai vîrtos decît a locui în lăcașurile păcătoșilor” (*Psalmul* 83:10). Stih pe care Teodorit îl tilcuiește așa: „Și atît îmi este de dragă casa dumnezeiască, încît aleg să fiu aruncat pe pămînt lîngă ea și să mă tăvălesc înaintea ușilor ei decît să petrec în casele mari și strălucite ale celor ce trăiesc întru nelegiuire. De asemenea, și acestea sînt potrivite atît celor robiți în Babilon, cît și nouă: pentru că pe aceia darul Duhului îi învață să nu treacă cu vederea pustiirea dumnezeieștii case, iar noi ne învățăm a dori de-a pururea casele așterosite lui Dumnezeu, mai ales cînd înaintea-stătătorii acestora ar fi neprinși în vreo prihănire și străluciți cu credința și cu viața” (în tilcuirea psalmilor).

astfel și tînărul, dacă are năravul bărbatului bătrîn, se cinstește de toți cu mirare; pentru că sînt nepotrivite tinerețile pentru bătrînețe, dar bătrînețile în tinerețe sînt cinstite și frumoase.

Fericitul Nicolae avea un unchi episcop, cu același nume ca și dînsul. Unchiul său, văzînd pe nepot sporînd în viață cu fapte bune și cu totul înstrăinîndu-se de lume, i-a sfătuit pe părinții lui să-l dea să slujească lui Dumnezeu. Iar ei nu s-au lepădat a-l dărui pe fiul lor Domnului, fiu pe care ei îl primiseră ca pe un dar de la Dînsul. Pentru că în cărțile cele vechi scrie pentru dînșii că, fiind neroditori și deznădăjduindu-se de a mai avea copii, l-au cerut de la Dumnezeu pe acest fiu cu multe rugăciuni, cu lacrimi și cu multe milostenii; iar ei l-au dat în dar Celui ce l-a dărui pe dînsul.

Primind episcopul pe „tînărul bătrîn”, care avea înțelepciunea ca o căruntețe și viața cea mai curată, l-a suit pe treptele cele sfințite ale preoției. Iar cînd s-a hirotonit, episcopul, întorcîndu-se către poporul care era în biserică și umplîndu-se de Duhul Sfînt, a prorocit zicînd: „Iată, fraților, văd un nou soare răsărind marginilor pămîntului, arătîndu-se către cei întristați ca o milostivă mîngîiere. O, fericită este turma care se va învrednici a-l avea pe acest păstor! Căci acesta va paște bine sufletele celor rătăciți și îi va aduce pe dîn-

șii la pășunea bunei-credințe. Apoi se va arăta și fierbinte ajutător celor ce sînt în nevoi.” Această prorocie s-a împlinit mai pe urmă, precum vom arăta în istorisirea ce o vom face.

Deci, primind asupra sa treapta preoției, Sfîntul Nicolae adăuga osteneală la osteneală, petrecînd în post și în neîncetate rugăciuni, cu trupul său cel muritor sîrguindu-se a urma celor fără de trupuri. Astfel, viețuind întocmai ca îngerii, din zi în zi înfloreau mai mult cu podoaba sa cea sufletească și se arăta vrednic de cîrmuirea Bisericii.

În acea vreme, unchiul său, episcopul Nicolae, vrînd a se duce în Palestina ca să se închine acolo Sfîntelor Locuri, a încredințat toată cîrmuirea bisericii nepotului său. Deci acesta, împlinind locul aceluia, avea toată purtarea de grijă pentru rînduiala bisericilor, ca și unchiul său episcopul. În acea vreme, părinții fericitului, părăsind această viață vremelnică, s-au mutat la cea veșnică; iar Sfîntul Nicolae, rămînînd moștenitorul averii lor, a împărțit-o celor săraci. Pentru că nu se uita la bogăția ce curge alături, nici nu se îngrijea pentru înmulțirea ei; ci, lepădîndu-se de toate poftele lumești, se sîrguia cu toată osîrdia a se uni cu Dumnezeu, către care grăia: „Către Tine, Doamne, am ridicat sufletul meu” (*Psalmul 24:1*)¹; „în-

¹ David zice așa: „Către Tine, Doamne, am ridicat sufletul meu. Dumnezeuul meu, spre Tine am nădăjduit, să nu mă ru-

vață-mă să fac voia Ta, că Tu ești Dumnezeuul meu" (*Psalmul* 142:10)¹; „către Tine sînt aruncat din pîntecele maicii mele, Dumnezeuul meu ești Tu" (*Psalmul* 21:11).² Deci mîna lui era întinsă către săraci, ca un rîu cu apă multă ce curge cu îndestulare.

Pentru ca multe lui milostenii să fie cunoscute mai cu lesnire, să arătăm una, și anume: Era un bărbat în cetatea aceea, dintre cei slăviți și bogați, care mai pe urmă a rămas sărac și neslăvit, căci viața veacului acestuia este nestatornică. Bărba-

șinezi în veac, nici să-și ridă de mine vrăjmașii mei" (*Psalmul* 24:1, 2). Stihuri pe marginea cărora tilcuiitorul scrie următoarele: „De pretutindeni fiind înconjurat de nenumărați vrăjmași, Ție, Stăpîne, Îți aduc sufletul meu și sînt atîrnat de al Tău ajutor, rugîndu-mă să nu petrec întru rușine totdeauna, și să fiu bucurie vrăjmașilor" (Teodorit, în tilcuirea psalmilor).

¹ Și tilcuirea: „Te rog încă și aceasta: ca nu numai să știu ceea ce voiești, ci să și lucrez cele pe care le voiești, fiindcă pe Tine Te știu Dumnezeu și Stăpîn al meu" (Teodorit, în tilcuirea psalmilor).

² *Psalmul* 21 prorocește întruparea Dumnezeu-Cuvîntului, iar Teodorit tilcuiește stihul acesta așa: „Și Fericitul Isaia le-a mai-nainte vestit pe acestea: după ce a zis că «fecioara va lua în pîntece, și va naște Fiu și vor chema numele Lui Emmanuel», a adăugat: «Unt și miere va mîncă mai-nainte de a cunoaște El binele sau răul. Va lepăda răutatea, ca să aleagă binele.» Deci și Fericitul David zice, ca despre fața Stăpînului Hristos: Tu M-ai plămădit în mitră, și de acolo iarăși M-ai scos și, încă aplecîndu-Mă Eu și trăgînd sînul cel de maică, am spînzurat nădejtile Mele de a Ta purtare de grijă" (în tilcuirea psalmilor).

tul acela avea trei fete foarte frumoase; și acum, fiind lipsit de toate cele de trebuință, nu avea nici hrană, nici îmbrăcăminte și cugeta să-și dea fetele sale spre desfrînare și casa sa să o facă casă necurată, pentru sărăcia lui cea mare, ca măcar astfel să aibă ceva de folos și să cîștige pentru el și fetele sale îmbrăcăminte și hrană. Vai, în ce fel de gînduri necuvioase îl alungă pe om sărăcia cea mare! Deci, fiind bătrînul acela în astfel de cugete rele și vrînd el acum a aduce gîndul său cel rău cu ticăloșie în fapt, Dumnezeu – Care nu voiește a vedea în pierzare firea omenească, ci cu iubire de oameni Se pleacă spre nevoile noastre¹ – a pus bunătate în inima plăcutului Său, Sfîntul Nicolae, și l-a trimis prin însuflare tainică spre ajutor către bărbatul care era să piară cu sufletul, mîngîindu-l pe cel ce era în sărăcie și scăpîndu-l din căderea păcatului.

Deci, auzind Sfîntul Nicolae de lipsa cea mare a acelui bărbat și înștiințîndu-se prin descoperire dumnezeiască de cugetarea lui cea rea, i-a părut foarte rău pentru dînsul și a cugetat ca să-l răpească cu mîna sa cea făcătoare de bine, împreună cu fetele sale, ca din foc de la sărăcie și de la păcat. Însă n-a vrut să fie de față cu bărbatul acela, ca să-i spună despre facerea sa de bine; ci

¹ „Căci Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu" (*Iezechil* 18:23).

a cugetat să-i dea aceluia în taină milostenia sa, cu îndurare. Și aceasta voia s-o facă pentru două pricini. Întîi, ca să scape de slava omenească, pentru că ținea seama de ce zicea *Evangelhia*: „Luați aminte, să nu faceți milostenia voastră înaintea oamenilor!”¹ Și, al doilea, ca nici să nu-l rușineze pe bărbatul acela, care odinioară fusese bogat, iar acum ajunsese în mare sărăcie; căci știa că unele ca acestea sînt grele celor ce din bogăție și din slavă cad în sărăcie, fiindcă sufletele lor se rușinează, aducîndu-le aminte de bogăția dinainte. Pentru aceasta a gîndit a face așa, după cuvîntul lui Hristos: „Să nu știe stînga ta ce face dreapta!” (*Matei* 6:3).² Căci atît de mult fugea de sla-

¹ „Luați aminte ca faptele dreptății voastre să nu le faceți înaintea oamenilor ca să fiți văzuți de ei; altfel nu veți avea plată de la Tatăl vostru Cel din ceruri” (*Matei* 6:1). Iar tîlcuirea este aceasta, după Teofilact: „După ce i-a suit pe ei la cea mai mare dintre faptele bune – care este dragostea –, acum leapădă slava deșartă, care zădărnicește faptele bune. Și vezi ce zice: «Luați aminte!», vorbind ca despre o fiară cumplită. Deci ia aminte să nu te sfișie! Chiar și înaintea oamenilor de a-i milui, dar nu spre a fi văzut, nu ești osîndit, dar dacă ținta fetei bune este slava deșartă, chiar în cămara ta de o faci, ești osîndit. Căci Dumnezeu după ținta lucrului fie căznește, fie încununează” (în tîlcuirea la *Matei*).

² Stih pe care Teofilact îl tîlcuiește astfel: „Cu covîrșire a zis aceasta, adică și de tine însuși să tăinuiești milostenia, de este cu puțință. Sau, în alt chip: «stînga» este slava deșartă, iar «dreapta» milostenia. Deci să nu știe slava cea deșartă de milostenie” (în tîlcuirea la *Matei*).



va omenească, încît se sîrguia a se tăinui pe sine chiar de acela căruia îi făcea bine.

Așadar, luînd o legătură mare de galbeni, a mers în miezul nopții la casa celui bărbat; și, aruncînd-o înăuntru pe fereastra casei, s-a întors degrabă la casa sa. Dimineată, sculîndu-se bărbatul și aflînd legătura, a dezlegat-o; și, văzînd galbenii, s-a spăimîntat, căci socotea că este vreo nălucire, temîndu-se ca nu cumva aurul ce vedea să fie vreo înșelăciune, de vreme ce nu aștepta de la nimeni și de nicăieri vreun făcător de bine. Drept aceea, întorcînd galbenii cu vîrfurile degetului, privea cu dinadinsul; și cunoscînd că aurul este adevărat, se veselea și se minuna; iar de bucurie, plîngea cu lacrimi fierbinți și, cugetînd mult în sine cine i-ar fi făcut lui o asemenea facere de bine, nu se dumirea. Deci, socotind a fi purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Îi mulțumea neîncetat, dînd laudă Domnului, Celui ce Se îngrijește de toți. Apoi a măritat-o îndată pe una din fetele sale, pe cea mai mare, după un bărbat și i-a dat aurul cel primit din destul pentru zestre ei.

Înștiințîndu-se despre aceasta, că bărbatul acela a făcut după voia lui, minunatului Nicolae i-a părut bine. Și iarăși se arătă gata a face aceeași milă cu a doua fiică a bătrînului, sîrguindu-se a o păzi și pe fecioara aceasta, prin nunta legiuită,